

SPORDIORGANISATSIOON JA -KORRALDUS

Joe Noormets, Terviseteaduste ja Spordi Instituut, Tallinna Ülikool

2.1 Eetika ja sport

Eetika ehk moraalifilosoofia on praktilise filosoofia ala, mis uurib moraalset head ja halba, õiget ja valet. “Heast” ja “halvast”, “õigest” ja “valest” räägitakse siiski ka teisiti kui vaid moraalses mõttes. Üldistades võibki öelda, et rääkides nendest kategooriatest, väljendavad inimesed käsitlusi erinevate asjade väärtusest. Neid käsitlusi kutsutakse väärtustamiseks. Väärtus ja väärtustamine ongi üldise väärtusteooria kesksemad mõisted. Eetika on seega see ala väärtusteooriast, mis uurib tegelike moraalseste väärtuste ja väärtustamiste olemust.

Hea ja halva kriteeriumid

Üldiselt puudutab eetika hea ja paha, karakterse ja tervikluse, kohustuste ja ülesannete ja vabaduse ja valiku küsimusi. Kuigi me võime nõustuda, et eetika puudutab neid olulisi inimelu aspekte, ei saa me siiski edasivi juhiseid selle kohta, mis see on, mida me peame tegema. Eetika võib olla midagi elu tähendusest, kuid see ei räägi meile, kuidas me peame lähtuma oma otsustes, näiteks kuidas, kui ühiskond peaksime suhtuma geeniuuringutesse, või kuidas, kui inividid peaksime kohtlema oma sõpru, perekonda ja töökaaslast.

Kas eetika saab siin anda meile vastuseid? Kas tuleks lähtuda mõtlemisest, et eetika on lihtsalt elada ja lasta elada, mille kohaselt inimese moraalsed teod on vaid tema enese asi? Kuid kas eetika võib olla ainult isikliku maitse küsimus? Kas meie moraalsed väärtused on sarnased isiklike eelistustega? Ma eelistan punast veini valgele ja naudin ujumist ja rattasõitu, mulle ei meeldi dopingu kasutamine spordis. Sulle meeldivad vaarikad ja sa tunned, et suuri ettevõtteid tuleks rohkelt maksustada, et rahastada keskkonna kaitset. Kas eetikas on midagi rohkemat kui ainult see?

Üks üldine eetikateooriate element on see, et need kõik asetavad rõhu põhjendusele. Kui eetika oleks lihtsalt maitse asi, ei saaks olla alust küsida, miks inimene ei kiida näiteks heaks dopingu kasutamist või miks usutakse keskkonna kaitsmisesse. Eetilisele arvamusel tulemise või moraalse otsuse tegemise protsess on põhjendus põhine protsess. Kui ühiskond, otsustame näiteks, kas kõiki aidsihaigeid peaks ravis aitama, peame me lülituma pigem eetilisse kui poliitilisse protsessi. Meie põhjendused tulevad õigluse ja vastutuse terminites, nii kannatajate kui toetajate poolt. Eetika ei ütle meile ette, millisele otsusele peaksime jõudma, kuid see raamib meie arutlust. Eetilised küsimused puudutavad õiglust ja halva leevendust ja vältimist.

Sama kehtib ka isikliku moraalsuse kohta. Kui ma otsustan, milline eluviis on väärt elamist või kuidas ma toimin koos oma perekonna ja sõpradega, siis ei ole siin küsimus üksnes isiklikus valikus. Näiteks, lapsevanema ja abikaasana olen ma enesele võtnud vastutuse oma lapse ja naise ees, kui õpetaja oman ma erilist suhet õpilastega keda õpetan jne. Need vastutused vormivadki minu käitumise põhjendusi.

Eetika on meie kõigi jaoks – me lihtsalt ei kutsu seda sageli nii. Kõik me seisame vastamisi püsivate otsustega, mis teevad meie elu tähenduslikuks. Me seome end eriliste projektidega töö ja koolis, ühineme erinevate inimrühmadega jne. Me kirjutame pidevalt omaenese

elulugusid, lugusid, mis lõpuks koonduvad meie iseloomule ja väärtustele, s.o meie eetikale. Ühiskonna liikmetena peame me pidevalt otsustama, mida väärtustame ja kus asuvad meie prioriteedid. Kus isiklik vabadus lõpeb ja ühiskonna mure võtab selle meilt üle? Kas näiteks ettevõtjad omavad tegelikult eetilist vastutust ühiskonnas, kus nad oma äri ajavad? Kas riigikogu ja riigiametnikud omavad vastutust otsuste ees mida nad teevad? Need kõik on eetika küsimused. Ja need küsimused ei saa olla vastatud mingile üksikule uurimisgrupile või erakonnale toetudes. Eetiliste olenditena on see meie kõigi ülesanne otsida avatud meelel parimaid võimalikke otsuseid, mis põhineksid parimatele võimalikele põhjendustele ja seejärel need otsused ellu viia erapooletult ja õiglaselt. See on eetika.

EETIKATEOORIAD

Tõenäoliselt on igaühel mingid kõlbelised tõekspidamised ning moraalselt õige käitumine on igaühe jaoks selline, mis on kooskõlas nende veendumustega. Tavaliselt ei teki siinkohal küsimust, kas need isiklikud kõlbelised tõekspidamised ka õiged on. Isegi nn üldsuse arvamuse puhul moraaliküsimustes võiksime tegelikult siiski küsida, kas need ikka õiged on. Asjaolu, et erinevatel rahvastel on erinevad arusaamad õigest käitumisest, et erinevatel aegadel on valitsenud erinevad arusaamad õigest käitumisest, võib tõlgendada kahte moodi:

Esimene seisukoht, mida nimetatakse eetiliseks (või moraalseks) absolutismiks (ld *absolutus* 'tingimatu', 'sõltumatu'), näitab, et ajaloos on kaua aega valitsenud ja paljude rahvaste puhul valitsevad praegugi valed kõlbelised tõekspidamised. On olemas teatud absoluutsed kõlbelised tõed, mille olemasolu ei seaks kahtluse alla isegi see, kui keegi neist ei lähtuks. Näiteks kristlik eetika on Piibli autoriteedile tuginedes absolutistlik.

Teine seisukoht, mida nimetatakse eetiliseks (või moraalseks) relativismiks (ld *relativus* 'suhteline'), näitab, et ei ole olemas absoluutset mõõdupuud käitumise moraalseks hindamiseks. Kõik meie kõlbelised hinnangud on suhtelised — need sõltuvad ajastust, kultuurist ja meie ühiskondlikust seisundist. Mis oli kõlbeliselt positiivne sajandeid tagasi, võib nüüd leida hukkamõistu ja vastupidi; mida ühed rahvad peavad hukkamõistu väärivaks, võib teiste juures saada heakskiidu osaliseks. Näiteid võime leida nii ajalugu õppides kui ka teiste maade praeguste kultuuridega tutvudes.

Isegi kui me pooldame eetilist relativismi, tekib ikkagi küsimus, kas käitumise (olgu siis kasvõi ainult antud ajastu) etalone endid saab kuidagi põhjendada. Kas oleks võimalik leida mingi põhimõtte, mille alusel saaks neid etalone hinnata või siis nende etalonide tekkimist seletada? Kui on võimalik, siis milline see on? Sellise põhimõtte suhtes on eetika ajaloos välja kujunenud kaks põhilist eetikateooriat: deontoloogiline ja teleoloogiline.

Deontoloogilised eetika teooriad: Deontoloogiline eetika (kr *deon* 'kohustus') ehk kohuse-eetika: käitumise moraalne väärtus peitub temas eneses, mitte tulemustes; mõned teod on vaatamata kõigele moraalselt kohustuslikud. Kohuse-eetika teooriatest on kõige tuntum saksa filosoofi Immanuel Kanti (1724–1804) eetika.

Teleoloogilised eetika teooriad: Teleoloogiline eetika (kr *telos* 'tulemus'+ *logos* 'õpetus') ehk tagajärje-eetika: käitumise teevad moraalselt positiivseks või hukkamõistu väärivaks selle tagajärjed. Tagajärje-eetika teooriatest on kõige tuntum utilitarism (ld *utilitas* 'kasu'). Kuulsad utilitaristid olid inglise filosoofid Jeremy Bentham (1748–1832) ja John Stuart Mill (1806–1873).

Teleoloogilise ja deontoloogilise eetika peamiseks tüliõunaks on seega kujunenud vaidlus teemal: kumb on käitumise moraalse väärtuse seisukohalt tähtsam, kas motiiv või tagajärg?

Teleoloogilise eetika seisukohalt on tähtsam tagajärg, deontoloogilise eetika positsioonilt aga motiiv.

Utilitarismi seisukohalt on mitmest võimalikust käitumisviisist moraalselt kõige positiivsem see, mille tulemusel suureneb heaolu ehk naudingute kogusumma kõige rohkem. Kõrvuti kehaliste naudingutega on ju olemas ka vaimsed, nagu näiteks moraalne rahuldus, esteetiline nauding jne, mis on sageli kõrgemalt hinnatud. Kui tegevus puudutab oluliselt ka kedagi muud peale minu, siis tuleb arvestada ka nende teiste huvidega. Utilitarismi seisukohalt on kõik inimesed moraalselt võrdsed, s.t kõigi naudinguid tuleb arvesse võtta võrdsetel alustel. Siin ei tohi rolli mängida ei rassiline kuuluvus, ühiskondlik seisund ega religioossed veendumused vms. Põhimõtteks on: võimalikult suurem nauding võimalikult suuremale hulgale. Kuna loomad tunnevad ka valu ja naudinguid, siis – vähemalt Benthami arvates – tuleb arvesse võtta ka neid.

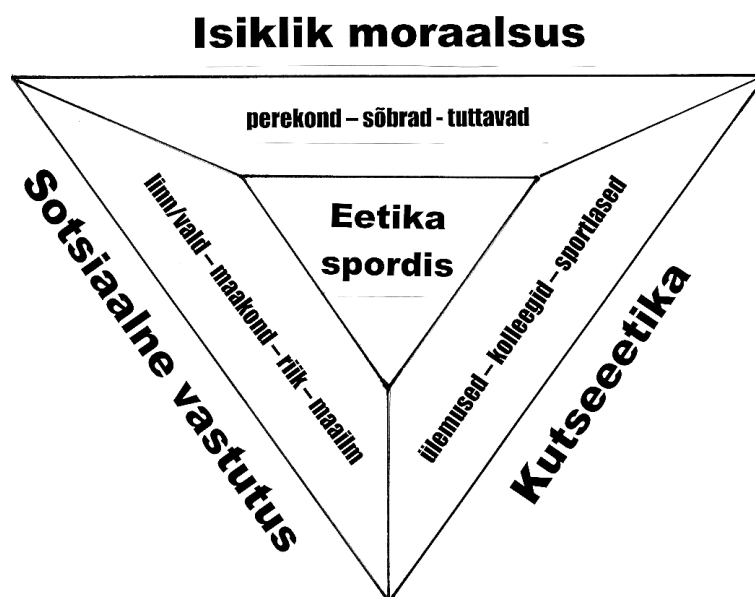
J. S. Mill, kellele Benthami utilitarism avaldas tugevat mõju, arvas siiski, et viimane alahindas intellektuaalsete naudingute väärtust. Mill oli veendunud, et naudinguid ei saa võrrelda ainult kvantiteedi alusel, sest mõnedel naudingutel on lihtsalt kõrgema klassi kvaliteet – nimelt intellektuaalsetel naudingutel. Sellest tingitult väitis ta, et "parem on olla õnnetu inimene kui õnnelik siga, kannatav Sokrates kui rahulolev loll. Ja kui siga ja loll arvavad teisiti, siis ainult sellepärast, et neile on teada vaid asja üks pool, nende oponentidele aga mõlemad." Mille järgi teha kindlaks naudingute kvaliteedi erinevusi? Milli arvates saab kvaliteedi üle otsustada ainult asjatundja. Nauding, mida selline asjaga kursis olev inimene tunneb olevat kõrgema, ongi kõrgema kvaliteediga. Mill arvas, et kui kõik või enamik "kvalifitseeritud ja kompetentseid kohtunikke" eelistavad teatud naudingut teisele, siis eelistatu ongi kvaliteedilt kõrgem.

Kui Bentham ja Mill arvasid, et õige käitumine on see, mis suurendab maksimaalselt õnne kogusummat, siis Kant arvas, et õige käitumine ei pea meid õnnelikuks tegema – see teeb meid vaid õnne vääriliseks. Kanti arvates on moraalselt kõige väärtuslikumad teod, mis sooritatakse puhtast kohusetundest, ilma mingi kalduvuse või sümpaatiata. Kaalutlusi (põhjendusi), miks teatud olukorras just nii-ja-nii tuleb käituda, nimetas Kant maksiimideks (ld *maxima sententia*) ehk käitumisreegliteks. Kanti arvates on iga maksiimi puhul võimalik hinnata, kas see on kõlbeliselt õige. Sellist põhimõtete põhimõtet, mis võimaldabki eristada, mis on meie kohus ja mis mitte, nimetas ta kategooriliseks imperatiiviks (ld *imperativus* 'käskiv') ning selle järgi peab käitumise maksiim olema selline, mille puhul võiksin soovida, et see saaks üldiseks seaduseks. ("Talita vastavalt niisugusele maksiimile, mis ise kohe võib üldiseks seaduseks saada.") Tähendab, ma pean mõtlema oma maksiimide hindamisel sellele, mis juhtuks, kui kõik neist lähtuksid. Kas ma võiksin sellist olukorda soovida? Kui ei, siis on minu käitumise maksiim kõlbeliselt ebaõige. Kanti kategooriline imperatiiv näib lähtuvat kõlbluse kuldreeglis, mis väljendub ka kristlikus moraaalis: "Ja nõnda nagu tahate, et inimesed teile teeksid, nõnda tehke neile." (Luuka 6: 31) või: "Sellepärast kõik, mida te tahate, et inimesed teile teevad, tehke ka neile; sest see on käsuõpetus ja prohvetid." (Mt 7: 12)

EETIKA SPORDIS

Kui rakendada eetikat üksikule kutsele või tegevusväljale, on eetika kasulik väärtuste paljastamisel, mis juhivad meie tegevusi sellel väljal. Need väärtused on mõnikord selgelt väljendatud vormilistes eetika koodeksites või neid võib kohata praktiliste tegutsemisjuhiste väljendustes.

Eetikat spordis võib kirjeldada kolmnurksel kujutisel, kus kolmnurk kujutab eetikat ja selle kolm serva on vastavalt isiklik moraalsus, sotsiaalne vastutus ja kutseeetika (vt Joonis 1).

Joonis 1. Eetika spordis

Kui on olemas käitumine, mis on iseeneses hea, võib samamoodi eristada ka iseeneses häid ja iseeneses halbu asju. See vahetegemine peaks säilima igas olukorras. Ei ole kujutletav, et asi, mida me tajume kui iseeneses head, mõnedes teistes tingimustes oleks iseeneses halb ja vastupidi. On olemas head asjad ja halvad asjad, sõltumata sellest, millises seoses nad meiega parasjagu on ja milliseid tagajärgi nad arvatavalt toovad.¹

Spordiorganisatsiooni eetilise käitumise alus

Spordiorganisatsioonides tuleb asetada seadus, eetika ja väärtused teatavasse konteksti. Väärtused osutavad organisatsioonis ühiselt kinnipeetavatele uskumustele ja printsiipidele – visioon, idee, missioon, tegevuspoliitika ja organisatsioonikäitumise reeglites kirjapandud ideaalid. Eetika osutab tegevusviisile või käitumisele. See on organisatsiooni tegevus, mis sisaldab juhatust, tegevaparaati, treenereid, vabatahtlikke, sportlasi ja teisi. Seadus on tõlgendamise vahend. See pakub standardi või lähtealuse, mille põhjal teguviisi hinnata väärtuste suhtes. Spordiorganisatsiooni kontekstis, kui standardit ei ole järgitud, siis on organisatsiooni poolt kokkulepitud printsiipe ja väärtusi murtud. Seega on seadus kõige madalam käitumise alus, mida tuleb järgida selleks et saaks järgida väärtusi.

Seadus on kogukonna uskumuste ja väärtuste väljendus. Kus need väärtused on väljendatud missiooni, tegevuspoliitika, koodeksite ja organisatsiooni reeglite kaudu, on seadus selle kogukonna liikmete juht nende avalduste suhtes. Kogukonda võib vaadelda mitmel tasandil. Näiteks, võib vaadelda tervet ühiskonda kogukonnana. Samas võib kogukonnana vaadelda ka spordiorganisatsiooni. Ühiskond kui tervik on hõlmatud teatavate fundamentaalsete väärtuste poolt ja on seadnud minimaalsed eetilise käitumise standardid

¹ Krull, H. 1999 Moodsa eetika poole. Eesti teel 21.sajandisse. – http://www.agenda21.ee/EA21/3_16eetika.html

seaduste kaudu. Kuid avar otsustusvõime on jäetud iga üksiku spordiorganisatsioonile. Igal spordiorganisatsioonil on võimalus luua omaendi väärtuste ja uskumuste süsteem, mis muidugi mõista luuakse organisatsiooni poliitika, missiooni ja teiste selliste dokumentide kaudu. Kui need on vastandlikud või lihtsalt “vaikivad” ühiskondlikest väärtustest, siis muidugi valitsevad viimased. Kuid mõned organisatsioonid valivad oma tegevuse aluseks ühiskondlikest väärtustest veelgi karmimad standardid.

Seega esimeseks ja esmaseks väljakutseks spordiorganisatsioonis on kindlustada, et juhtimis- ja käitumisviis organisatsiooni huvides peegeldaks või vastaks väärtustele, mis asetsevad organisatsiooni enda poolt seatud väärtustest väljaspool. Mis on siis õiglase ja eetilise juhtimisviisi aluseks spordiorganisatsioonides? Nendeks on:

- Eetika koodeks: sportlaste, treenerite, kohtunike jt;
- Inimõigused: enesemääramisõigus, privaatsus, inimväärikus jne;
- Loomuliku õigluse printsiibid: huvide konflikti puudus; erapooletus, edasikaebamise õigus jne;
- Hoolitsemise kohustus: enese ja teiste eest, looduse eest, tervis jne;
- Äripraktika;
- Valdakonna spetsiifikast tulenevad: sooline võrdõiguslikkus, rassism, diskrimineerimine, ohutus jne;
- Organisatsiooni kvaliteedi kontrolli süsteem: sisemine ja välimine poliitika, tegevus, programmid.

Eetika ja sportlaslikkus²

Sportlaslikkusest ei saa rääkida lahus eetikast. See on põhijoon sportlaslikkuse ja eetika seose vahel. Nii lihtne see ongi. Küsigem näiteks: Mida me mõtleme, kui me ütleme, “Ta on väga eetiline inimene,” või “Ta oli ebaeetiline kui ta seda tegi”? Esimese väite all me mõtleme tavaliselt, et keegi on hea inimene, et ta omab iseloomu, et ta on aus või isegi et ta on hea eeskuju teistele. Teise väitega tahetakse aga öelda, et kellegi teod olid valed, et need ei olnud ausad või õiglased või vastanud reeglitele. Lõpptulemuseks on see, et kui me räägime eetikast, räägime me tavaliselt ühest või mõlemast olulisest asjast: millist inimtüüpi keegi on – tema iseloom – ja kellegi tegevustest. Seega võib eetika defineerida: *Eetika on olla hea (iseloomuga) ja teha õigeid tegusid.*

Mis juhtub, kui küsida samalaadseid küsimusi sportlaslikkuse kohta: Mida me tavaliselt mõtleme, kui me ütleme, “See treener on sportlaslikkuse musternäide,” või “See sportlane oli väga ebasportlik”? Esimene väide viitab muidugi treeneri heale iseloomule. See ütleb, et see treener on inimene, kes karaktersest teeb sportlaslikke asju – õigeid asju. Teine väide vihjab, et üks sportlane näitas üles ebasportlikku käitumist. Sportlane võis kasutada määrustevastaseid võtteid, tõugata kohtunikku, kasutada dopingut või ebaõiglaselt kritiseeris võistkonnakaaslasel avalikkuses. Seega, samuti nagu eetika puhul, rääkides sportlaslikkusest räägime me kellegi iseloomust ja tegudest, kuid seda spordi kontekstis. Seega võib sportlaslikkuse defineerida: *Sportlaslikkus on olla hea (iseloomuga) ja teha õigeid tegusid spordis.*

Võttes need kaks määratlust, näeme me seost sportlaslikkuse ja eetika vahel, et need mõlemad sisaldavad iseloomu ja tegusid. Kuid miks nad peavad käima käsikäes? Me võime jõuda selle seose tuumani, küsides küsimusi: Kui mitmeid ebasportlikke tegusid võib

² Cough, R.W. Character is Everything: Promoting Ethical Excellence in Sports. Holt Rinehart and Winston, 1997.

nimetada, mida ei saa nimetada ebaeetiliseks? Teiste sõnadega, kui ebaeetilised teod on valed, kuna need on ebaõiglased, ebaausad, lugupidamatud või reeglite vastased, kui mitmeid ebasportlikke tegusid võib nimetada, mis on valed täiesti samadel põhjustel?

Miks on ebasportlikud teod siis valed või pahad? Vastuseks on, et enamus tegudest, mida me loeme pahaks spordis ja kutsume ebasportlikuks, on pahad just seetõttu, et need on ebaõiglased, ebaausad, lugupidamatud või reeglite vastased. Need on ebasportlikud, kuna need on ebaeetilised.

Enamikel juhtudel – ja eriti kõige tähtsamateil – osutavad sportlaslikkus ja eetika sama mündi erinevatele pooltele. See münt kujutab meie õige ja vale, hea ja paha, ausa ja ebaausa, õigluse ja ebaõigluse, lugupidamise ja lugupidamatu, reeglite jälgimise ja reeglite rikkumise, ja paljude teiste asjade standardit. Tuleb tähele panna, et üldjuhul ei ole suurt vahet, kas me räägime spordist või mitte. Enamus tegusid, mida me kutsume ebasportlikeks on valed või pahad ka väljaspool sporti samamoodi. Sama kehtib ka sportlaslikkuse kohta: petmine on petmine, lugupidamine on lugupidamine, reeglite rikkumine on reeglite rikkumine, hea eeskuju on hea eeskuju. Seega võib öelda, et sportlaslikkus on spordimaailma kõikeümbritsev sõna eetikale. Olla sportlaslik on olla eetiline spordis. Olla ebasportlaslik tähendab olla ebaeetiline spordis. Seega võime paremini hinnata, miks kutsuda kedagi ebasportlikuks võib olla sama tõsine kui kutsuda kedagi ebaeetiliseks, ning, miks kirjeldades kedagi sportlaslikuks võib olla sama meelitatav kui kirjeldada kedagi väga eetiliseks inimeseks. Me saame samuti paremini hinnata, miks ei ole olemas tähtsamat kontseptsiooni või väärtust spordis, kui sportlaslikkus. See on spordi alus, lähtepunkt, mis annab meile parima põhjuse mängida ja võistelda ausalt, näidata üles lugupidamist vastaste ja kohtunike suhtes, ja järgida reegleid – kuna need on kõik õiged teod, mida teha. Need on eetilised teod. Sportlaslikkuses näeme, et meil ei ole lihtsalt mingit pääseteed eetilisest mõõtmest spordis.

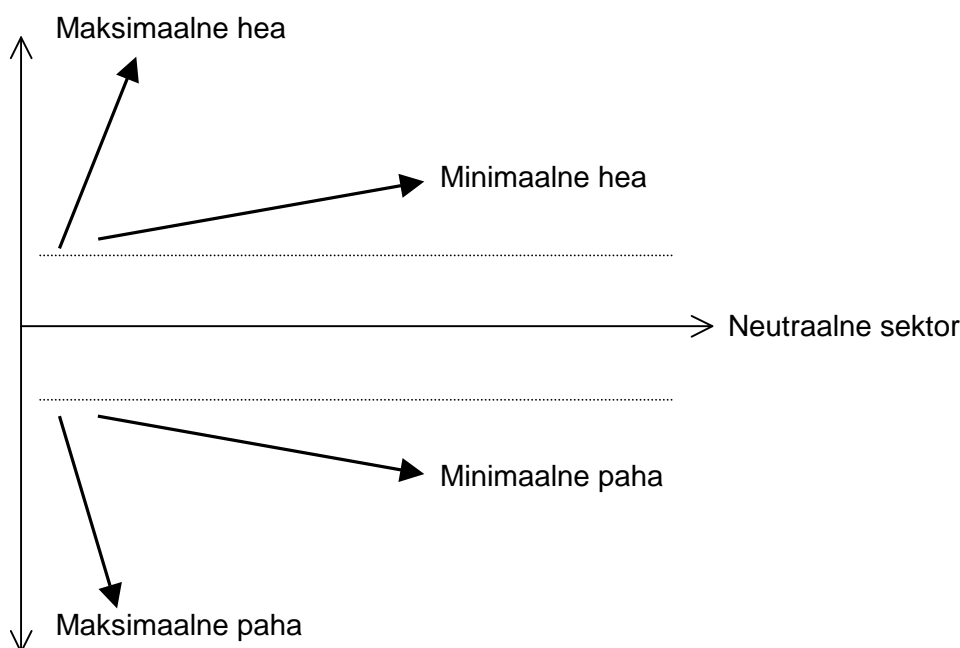
Eetilise tolerantsi tase

Praeguse Lääne ühiskonna aluseks on põhimõte, mida on nimetatud "ühiskondlikuks lepinguks". Inimesed sisenevad ühiskonda otsekui kirjutaksid nad alla õiguslikule dokumendile. Selle läbi loobuvad nad osadest õigustest ja saavad vastu garantii, et teatavad teised õigused edaspidi on puutumatud. Lepingut on eeskujulikult järgitud siis, kui kummagi osapoolte õigusi pole rikutud. Väljaspool lepingu piire asub aga igapäevaelu sfäär, kuhu tungimine on õigustatud vaid harva. Sellisel ühiskondliku lepingu mudelil on omad kiiresti taibatavad eelised. Eriti selle poolest, et ta teeb võimalikuks individuaalse moraali kujundamise. Üksikisik on samaaegselt ühiskonnaga seotud ja ei ole ka: täites kindlaid lepingulisi reegleid, võib ta end samal ajal tunda sotsiaalsest ümbrusest maksimaalselt vabana. Tema kohustused väljaspool intiimset ringi on vaid juriidilised. Ta ei pea vastutama muu maailma moraalse käekäigu eest, ja tal pole selleks õigustki. Teisest küljest on lepingumudelil aga üks raskestikõrvaldatav puudus: ta on jäik. Niipea, kui ühiskonnas tekib vaidlusi, mille lahendamine nõuaks individuaalsuse ja privaatsuse kitsast tingitusest väljumist, tekib ka tõrge. Selgub, et õigus mitmetel ühiskondliku lepingu äärepealsetel aladel tegelikult on kummist. Määramatus kasvab ängistavalt suureks. Võimalusi, kuidas ühed või teised subjektid kindlates korduvates olukordades võiksid käituda, on küll pööraselt palju – kuid pole ühtki kriteeriumi, mis otsustaks, kuidas nad peaksid.³

³ Krull, H. 1999.

Eeldatavad eetilised tegevused võib asetada ruumi, kus on positiivne ja negatiivne sektor ja nende vahel eetilise ükskõiksuse sektor (neutraalne sektor, hall tsoon).⁴ Positiivses sektoris on eetilised teod, mis on veidi kõrgemal miinimumist ja teod, mis on maksimaalselt eetilised. Samamoodi on negatiivsed tegevused, mis on veidi allpool minimaalset taset ja teod, mis on äärmiselt ebaeetilised (vt Joonis 2).

Mis peaks olema eetika taotlus tippspordis? Kas tippspordis tuleks püüda edendada häid omadusi või pigem vältida halbu harjumusi? Kas peaksime aktsepteerima neutraalse sektori kasutamist või peaks piir asuma seal, kus on minimaalne hea? Kas rohkem või vähem aktsepteeritud reeglite (võistlusmääruste) rikkumine näiteks korvpallis või jalgpallis, on tegevusnäited negatiivses sektoris või esindavad need neutraalse sektori strateegiat või sondeerivat kasutamist?

Joonis 2. Eetiline ruum

Tippспорт on heaks taustaks testimaks meie eetiliste väärtuste, normide ja tegude mõju kogu sporditegevuste väljal. Tippспорт vajab enda vastuvõetavuse madalaimate piiride – minimaalse hea – määratlust. Isegi kui neutraalse sektori vajadus võib olla vältimatu, oleks Gunnar Breiviki väitel vaja püüda teha see võimalikult väikeseks nii, et mõned tegevused, mis praegu paiknevad hallis tsoonis, tehtaks kas siis legaalseks või illegaalseks.⁵ Ja seda peaks tehtama kõigil kehakultuuri allväljadel.

⁴ Breivik, G. Limits to Growth in Elite Sport – Some Ethical Considerations. Paper presented in Twentieth World Congress of Philosophy, Boston, Massachusetts, USA, 10-15 August 1998.

⁵ Breivik, G. 1998.